

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Кизка Катерина Костянтинівна
студентка 2 року навчання магістратури
«Публічне адміністрування»
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Місцеве самоврядування – одна з найбільш ефективних і демократичних форм територіального розвитку. Можливість для місцевого населення незалежно вирішувати місцеві проблеми, в рамках національного законодавства та державної політики, є основою для територіального розвитку і процвітання. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи. Чим більше розвинені правова держава і громадянське суспільство, тим вище роль і значення самоврядування. Україна – правова держава, а значить, проблеми розвитку та здійснення самоврядування не можуть не хвилювати. Саме тому вивчення проблем розвитку місцевого самоврядування в Україні дуже актуальне.

Проблемами розвитку місцевого самоврядування займалися: Іщенко О. М. [1], Лазор О. Д. [2], Ортинський В. Л. [3], Погорілко В. Ф. [4] та інші, але не всі проблеми були розглянуті повністю, що і вимагає подальших досліджень.

Метою роботи є аналіз проблем розвитку місцевого самоврядування для подальшої можливості покращення діяльності органа публічного адміністрування.

Сучасний стан місцевого самоврядування в Україні, як і існуюча його система, не відповідають потребам суспільства на даному етапі розвитку. Функціонування місцевого самоврядування не спрямовано на реалізацію його

головного призначення – створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієдатної громади.

Основною проблемою розвитку місцевого самоврядування в Україні є недосконалість моделі адміністративно-територіального поділу, яка була сформована ще в радянський період, а саме: роздробленість, що проявляється в наявності великої кількості територіальних співтовариств. Це зумовлює фінансову неспроможність більшості з них. При цьому визначення місцевого самоврядування в Конституції України включає в себе тільки право територіальних співтовариств до самостійного вирішення питань місцевого значення, але не їх реальну здатність до цього [2].

Підпорядкування один одному територіальних співтовариств, формально рівних за своїм статусом. Зокрема, досить поширеним явищем є входження селищ і міст до складу міських рад. При цьому вони зберігають власні органи місцевого самоврядування, що призводить до дублювання їх функцій [4].

Відмінність територіальних громад за чисельністю населення і ресурсній базі при збереженні єдиного переліку власних і делегованих повноважень органів місцевого самоврядування. Зокрема, найбільш значущі відмінності за цими показниками спостерігаються між сільськими радами та містами обласного значення. Таким чином, не враховується здатність керівних органів конкретних територіальних громад реалізації покладених на них функцій [5].

Уже багато років системним недоліком функціонування моделі місцевого самоврядування в Україні залишається слабка ефективність механізмів взаємозв'язку і розмежування сфер компетенції органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, яка виражається у фактично повній відсутності розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів, зокрема районними та обласними радами [3].

Крім того існує проблема перевантаженості органів місцевого самоврядування повноваженнями з надання соціальних послуг при недостатньому бюджетному забезпеченні [1].

Серед суттєвих проблем розвитку місцевого самоврядування можна назвати неефективність системи участі жителів територіальних співтовариств в управлінні місцевими справами, основними чинниками якої є:

рекомендаційний характер більшості форм прямої участі громадян, а також спроби врегулювання процедурних моментів при допомозі не законів, а підзаконних актів (що суперечить нормам конституції України);

складність та неефективність використання механізму реалізації відповідальності органів місцевого самоврядування та посадових осіб місцевого самоврядування перед населенням територіальної спільноти в результаті втрати довіри;

обмеження в чинному законодавстві права суб'єктів місцевої демократії (співтовариств) в застосуванні таких механізмів як, – збори громадян за місцем проживання та місцевих референдумах, а також невирішеність питання про імплементацію їх рішень [5];

об'єктивний фактор – низький рівень політичної свідомості значної частини українського суспільства, що призводить до недостатнього прагнення громадян до участі в управлінні місцевими справами;

неякісне нормативно-правове забезпечення питань про створення і діяльність громадських організацій.

Отже, існує ряд питань, які не дозволяють місцевому самоврядуванню в повній мірі реалізувати свій потенціал, а саме: недостатність власних податкових доходів, залежність від державного бюджету, нецільове використання коштів, відсутність достатнього обсягу прав і можливостей по залученню нефіскальних джерел.

Сучасні особливості управлінської діяльності потребують подальшого вдосконалення в плані правової повноти і повноважень місцевого

самоврядування, а також законодавчого удосконалення фінансово-кредитної діяльності органів місцевого самоврядування, місцевих податків і зборів.

Держава може здійснити швидкі та системні кроки, спрямовані на проведення реформи місцевого самоврядування в Україні з метою перетворити місцеве самоврядування в найбільш наближену до людини, відповідальну і ефективну владу, здатну забезпечити підвищення якості життя за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад як самостійних соціальних співтовариств, члени яких матимуть можливість ефективно захищати власні права та інтереси шляхом участі у вирішенні питань місцевого рівня.

Література:

- 1) Іщенко О. М. Місцеве самоврядування: світовий досвід та особливості української моделі / О. М. Іщенко. – М.: Круг, 2003. – 602 с.
- 2) Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування: Навчальний посібник / О. Д. Лазор. – М.: Фінанси і статистика, 2003. – 432 с.
- 3) Ортинський В. Л. Основи держави і права України: Підручник / В. Л. Ортинський, В. К. Грищук, М. А. Мацько. – К.: Знання, 2008. – 583 с.
- 4) Погорілко В. Ф. Муніципальне право України: Підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін.; За ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. – К.: Юрінком Інтер. 2006, – 592 с.
- 5) Закон України «Про місцеве самоврядування». – М.: ПВ, 1997. – 100 с.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Т. А. Власенко